

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо встановлення нульової ставки податку за викиди двоокису вуглецю для установок, якими здійснюються такі викиди в результаті спалювання біопалива»

1. Мета

Основною метою прийняття проєкту акта є встановлення нульової ставки податку за викиди двоокису вуглецю для установок, які внесено до реєстру установок, що використовують біопаливо як єдиний вид палива.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт Закону розроблено з метою застосування в Україні загальноприйнятних світових практик розвитку використання біопалива для виробництва енергії.

З 01.01.2019 набрав чинності Закон України від 23.11.2018 № 2628-VIII, яким було внесено зміни до Податкового кодексу України (далі - ПКУ) в частині сплати податку за викиди двоокису вуглецю. Зокрема, ставку податку за викиди двоокису вуглецю стаціонарними джерелами підвищено з 0,41 грн за тонну до 10 грн за тонну, тобто збільшено у 24,4 рази. З 01.01.2022 набрав чинності Закон України від 30.11.2021 р. № 1914-IX, яким було підвищено ставку зазначеного податку до 30 грн за тонну.

Платниками податку за викиди двоокису вуглецю є суб'єкти господарювання та інші юридичні особи, визначені ст. 240 ПКУ, які здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення. Отже, суб'єкти господарювання, що спалюють біопаливо на стаціонарних джерелах забруднення, також є платниками податку за викиди двоокису вуглецю.

Однак, такий стан речей не відповідає світовій практиці. Згідно Методологій механізму чистого розвитку Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, викиди двоокису вуглецю від спалювання біомаси не враховуються. Зокрема, Методологія «Виробництво електричної та теплової енергії з біомаси» у п. 17 передбачає, що під час спалювання біомаси для виробництва електричної та теплової енергії викиди двоокису вуглецю не враховуються. Також у пунктах 96 та 103 Методології визначено, які джерела викидів повинні враховуватися у проєктах, при цьому викиди двоокису вуглецю від спалювання біомаси не враховуються. Біопаливо вважається CO₂-нейтральним паливом, адже при його спалюванні двоокису вуглецю утворюється стільки, скільки було поглинуто рослинами під час росту.

Крім того, згідно Керівних принципів національних інвентаризацій парникових газів, що є рекомендаціями Міжурядової групи експертів з питань

зміни клімату (IPCC) викиди двоокису вуглецю від спалювання біопалива повідомляються як нульові в енергетичному секторі (Q2-10). Зокрема, у п.2.3.3.4 Stationary Combustion Guideline передбачено порядок обрахунку викидів з урахуванням викидів від спалювання біомаси.

Згідно Директиви 2003/87/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 жовтня 2003 року про встановлення схеми торгівлі викидами парникових газів, передбачено, що коефіцієнт викидів парникових газів для біомаси повинен бути нульовим.

Також, відповідно до Угоди про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, а саме вимог глави 6 розділу V та Додатку ХХХ до нього, в Україні вже прийнято Закон України «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів» від 12 грудня 2019 року. Прийняття зазначеного Закону зумовило розробку організаційних засад для здійснення моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів, а саме розробку Порядку здійснення моніторингу та звітності щодо викидів парникових газів (далі - Порядок) та Переліку видів діяльності, викиди парникових газів в результаті провадження яких підлягають моніторингу, звітності та верифікації (далі - Перелік), затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 року № 960 та № 880 відповідно. Пункт 42 Порядку передбачає, що коефіцієнт викидів парникових газів від використання біомаси дорівнює нулю. Перелік передбачає, що на установки, що споживають виключно біомасу або біопаливо, моніторинг, звітність та верифікація викидів парникових газів не поширюється.

У всіх країнах-членах ЄС податки на викиди двоокису вуглецю під час виробництва енергії також не застосовуються. Наприклад, у Данії стягуються податки на виробництво, переробку, зберігання викопних палив для опалення, зокрема енергетичний податок на нафтопродукти, вугілля, лігніт і кокс чи податок на CO₂ з окремих енергопродуктів, однак біопалива звільнені від оподаткування. Схожа ситуація у Швеції та Великобританії, де податком обкладаються викопні палива, але звільнено від оподаткування біопаливо.

Прийняття законопроекту забезпечить продовження переходу підприємств з викопних видів палива (вугілля, газу, торфу) на використання відновлюваних джерела енергії – біопалива.

3. Основні положення проекту акта

Проектом Закону передбачається внести зміни до Податкового кодексу України та встановити нульову ставку податку на викиди CO₂, що утворюються при спалюванні біопалива установками, які використовують біопаливо як єдиний вид палива та, які внесено до реєстру установок.

Прийняття запропонованих змін сприятиме:

- звільненню від оподаткування та створенню умов для подальшого стимулювання виробництва енергії з біопалива;
- скороченню споживання імпортного газу та забезпеченню незалежності населення від дедалі вищих тарифів на опалення завдяки розвитку ринку біоенергетичних технологій і необхідної інфраструктури, що дозволяє повною мірою використовувати потенціал місцевої біомаси;
- зменшенню собівартості виробленої енергії, що дасть можливість зменшити тариф для споживача (\approx на 10%);
- створенню нових робочих місць на суміжних ринках;
- надходженню до бюджетів всіх рівнів від збільшення виробництва енергії та від діяльності на суміжних ринках;
- залучення інвестицій у сферу використання біопалива;
- зниження рівня викидів CO₂ в атмосферу шляхом заміщення газового обладнання котельнями, що працюють на біопаливі.

4. Правові аспекти

Основними діючими нормативно-правовими актами, пов'язаними з розробленим проектом акту є Податковий Кодекс України, Закон України «Про альтернативні види палива».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

У загальнодержавних обсягах викидів парникових газів, викиди від спалювання біопалива складають близько 2%, що несуттєво впливає на загальне наповнення державного бюджету.

За 2020 рік екологічний податок, який справляється за викиди в атмосферне повітря двоокису вуглецю стаціонарними джерелами забруднення склав 952 млн грн, з яких, сума сплати за викиди CO₂ від спалювання біопалива склала близько 18 млн гривень.

Реалізація проекту Закону не потребує додаткового фінансування з державного бюджету.

6. Позиція заінтересованих сторін

Стосовно проекту Закону проводилися консультації із заінтересованими сторонами: представниками підприємств-виробників енергії з біопалива та профільними асоціаціями.

В результаті консультацій вдалось досягти консенсусу та підготувати законопроект в запропонованому вигляді.

Проект Закону не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудої сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної та не потребує розгляду Науковим комітетом Національної ради України з питань розвитку

науки і технологій, оскільки він не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Проект Закону розміщено для обговорення на веб-сайті Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України (<http://saee.gov.ua/>) та Міністерства енергетики України (<http://mpe.kmu.gov.ua/>).

7. Оцінка відповідності

Реалізація акта не матиме впливу на зобов'язання України у сфері європейської інтеграції, на забезпечення прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, не створює підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна експертиза, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертиза не проводилась.

Проект нормативно-правового акта буде надіслано до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

8. Прогноз результатів

Проект Закону матиме вплив на ринкове середовище та інтереси суб'єктів господарювання, громадян та держави.

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	<p>Позитивний.</p> <p>Підвищення рівня енергетичної безпеки держави та енергетичної незалежності держави від імпортованих видів палива</p>	<p>Забезпечення виконання положень Енергетичної Стратегії, міжнародних зобов'язань. Створення нових робочих місць у кластерах біоенергетики та збільшення податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів; забезпечення модернізації виробництв та переходу суб'єктів господарювання на використання місцевих видів палива.</p>
<p>Суб'єкти господарювання, які здійснюють виробництво енергії з біопалива</p> <p>(більше ніж 1555 підприємств)</p>	<p>Позитивний.</p> <p>Зниження податкового навантаження, шляхом звільнення від сплати податку за викиди двоокису вуглецю</p>	<p>На рівні підприємства суми сплати за викиди CO₂ від спалювання біопалива зросли в 73 рази та перебільшують сплату за викиди забруднюючих речовин від 4 до 10 разів. Відміна податку усуне бар'єр використання біопалива для виробництва енергії.</p>

<p>Інвестори у виробництво енергії з біопалива</p>	<p>Позитивний. Зниження витрат на виробництво енергії з біопалива та менший термін окупності проектів</p>	<p>Застосування в Україні загальноприйнятних світових практик розвитку використання біопалива для виробництва енергії, а саме – звільнення від оподаткування податком на викиди CO₂ підприємств, що виробляють енергію з біопалива.</p>
<p>Споживачі енергії з біопалива (громадяни)</p>	<p>Позитивний. Зменшення витрат на теплову енергію для кінцевого споживача</p>	<p>Виробництво енергії з біопалива забезпечить використання місцевих видів палива, створення нових робочих місць на підприємствах заготівлі, вирощування та логістики біомаси та, як результат в довгостроковій перспективі, стимулювання економічного розвитку регіонів. Відбудеться поступове зменшення вартості енергії для кінцевого споживача, тому що наразі в Україні діє стимулюючий тариф на тепло з альтернативних видів палива на рівні 90 % тарифу на тепло з газу.</p>

Прогнозними значеннями показників результативності регуляторного акта є:

розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта – не прогнозується;

кількість суб'єктів господарювання, на яких поширюватиметься дія акта – понад 1500 суб'єктів господарювання - суб'єкти господарювання, які виробляють теплову та електричну енергію;

загальна встановлена потужність об'єктів, що виробляють енергію з біологічних видів палива – збільшиться;

розмір коштів і час, що витратимуться суб'єктами господарювання, пов'язаними з виконанням вимог акта – зменшаться;

обсяги імпорту та споживання газу в Україні – зменшаться;

відсоток зменшення вартості теплової енергії, виробленої з альтернативних видів палива в порівнянні з газом – 10%.

Голова
Держенергоефективності
_____ 2022 р.

 Валерій БЕЗУС